

กลิ่นของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข

ภญ.วรรณพร ศรีสุนทรรัตน์
กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย

เมื่อกล่าวถึงผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคต่างๆ ไปในท้องตลาด คงไม่มีใครผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความประสงค์อยากให้ผลิตภัณฑ์ของตนมีกลิ่นอันไม่พึงปรารถนา ในส่วนของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค และผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดและผลิตภัณฑ์อุปโภคทั่วไปก็เช่นเดียวกัน หากพิจารณาจากสูตรส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเหล่านี้มักมีกลิ่นที่ไม่พึงปรารถนาเมื่อผู้บริโภคนำไปใช้งาน โดยกลิ่นอาจจะมาจากตัวสาร ออกฤทธิ์ของผลิตภัณฑ์เอง หรือสารเคมีที่ใส่เข้าไปในผลิตภัณฑ์เพื่อใช้เป็นตัวทำลายตลอดจนคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของตัวผลิตภัณฑ์ ดังนั้นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายจึงได้พยายามพัฒนากลิ่นของผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น โดยสามารถแบ่งวิธีการจัดการกับกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายออกเป็น ๒ วิธีการใหญ่ๆ ดังนี้

๑. การเติมสารแต่งกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย ซึ่งจะมีวัตถุประสงค์ในการเติมสารแต่งกลิ่นต่างๆ กัน เช่น

- การเติมสารแต่งกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเพื่อกลบกลิ่นสารออกฤทธิ์ของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายบางประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำที่ประกอบด้วยสารกัดกร่อน ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มักจะมีสารออกฤทธิ์ที่เป็นสารกัดกร่อนพวกกรดไฮโดรคลอริก (Hydrochloric acid, HCl) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อกรดเกลือ หรือสารเคมีที่เป็นด่างพวกโซเดียมไฮดรอกไซด์ (Sodium hydroxide, NaOH) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อโซดาไฟ สารกัดกร่อนเหล่านี้มีกลิ่นฉุนเฉพาะตัว และมีไอระเหยซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภครู้สึกแสบจมูกเมื่อใช้งาน

- การเติมสารแต่งกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเพื่อกลบกลิ่นจากคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น ยาจุดกันยุง เมื่อจุดยาจุดกันยุงกระบวนกาเผาไหม้ที่เกิดขึ้นนอกจากจะทำให้เกิดการปล่อยสารออกฤทธิ์กำจัดแมลงใอากาศแล้ว ยังปล่อยควันไฟที่เกิดจากการเผาไหม้ส่วนประกอบของเนื้ยาจุดกันยุง ซึ่งทำจากวัสดุจำพวกผงซีลี้อย ผงกะลา ผงไม้ ควันไฟเหล่านี้ทำให้เกิดกลิ่นใหม่ที่ไม่พึงประสงค์ได้

- การเติมสารแต่งกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเพื่อกลบกลิ่นสารเคมีที่ใส่เข้าไปในผลิตภัณฑ์เพื่อใช้เป็น ตัวทำละลาย เช่น ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงในรูปแบบฉีดพ่นอัดก๊าซ (aerosol) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า สเปรย์ระบองฉีด ยุง/แมลง สูตรส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้หลักๆ จะประกอบด้วย สารออกฤทธิ์กำจัดแมลง ตัวทำละลาย (solvent) และสารขับดัน (propellant) ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้สารออกฤทธิ์กำจัดแมลงพ่นออกมาจากกระบองสเปรย์เป็น ละออง ตัวทำละลายที่ใช้ในสเปรย์ระบองฉีดยุง/แมลงนี้เองที่มักมีกลิ่นที่ไม่พึงปรารถนาเนื่องจากเป็นสารประกอบอินทรีย์

จากปัญหาในเรื่องของกลิ่นที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้ผู้ผลิตส่วน ใหญ่เลือกที่จะเพิ่มสารแต่งกลิ่นลงในสูตรส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ วัตถุอันตราย โดยสารแต่งกลิ่นที่นิยมจะเป็นพวกกลิ่นที่ได้จากน้ำมัน หอมระเหยสกัดจากพืชธรรมชาติ สารสกัดแยกจากธรรมชาติ และสาร ที่เกิดจากการปรุงแต่งเพื่อเลียนแบบธรรมชาติ ส่วนลักษณะของกลิ่นที่ นิยมใช้ในการแต่งกลิ่นผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย ได้แก่ กลิ่นของพืชหอม เช่น กลิ่นตะไคร้หอม กลิ่นผลไม้ เช่น กลิ่นส้ม กลิ่นมะนาว กลิ่นของ ดอกไม้ เช่น กลิ่นกุหลาบ กลิ่นซากุระ หรือกลิ่นน้ำหอมสังเคราะห์อื่นๆ เป็นต้น

๒. การเลือกใช้สารเคมีที่มีกลิ่นอ่อน เพื่อลดความรุนแรงของกลิ่นผลิตภัณฑ์ให้น้อยลง โดยเฉพาะสารเคมีที่ทำ หน้าที่เป็นตัวทำละลาย ตัวอย่างเช่น ในการผลิตสเปรย์ระบองฉีดยุง/แมลง นอกจากผู้ผลิตจะนิยมการเติมสารแต่งกลิ่นใ สูตรส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายแล้ว ผู้ผลิตยังนิยมเลือกใช้ตัวทำละลายที่มีกลิ่นอ่อน เช่น odorless kerosene แทน kerosene แบบเดิมที่มีกลิ่นไม่พึงปรารถนา หรือใช้วิธีการพัฒนาสูตรส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์จากเดิมที่ใช้ตัวทำ ละลายเป็นสารประกอบอินทรีย์เป็นสูตรที่มีตัวทำละลายเป็นน้ำ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า สเปรย์ระบองฉีดยุง/แมลงสูตร น้ำ หรือ สูตรวอเตอร์เบส (water based)

แม้ว่าวิธีการจัดการกับกลิ่นในผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายจะมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกลิ่นของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่พึงปรารถนา แต่หากมองอีกมุมหนึ่งจะพบว่า ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายบางกลุ่มกลับมีความคิดที่ผิดๆ ในเรื่องของความเป็นอันตรายว่า ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่มีกลิ่นหอม ไม่มีกลิ่นฉุน หรือมีกลิ่นอ่อนมีความเป็นอันตรายน้อย หรือไม่อันตรายเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่มีกลิ่นเหม็นฉุนหรือกลิ่นรุนแรง ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเรื่องความเป็นอันตรายนี้ เกิดจากรูปแบบของการโฆษณาผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายปัจจุบันที่มีการเน้นย้ำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในเรื่องของความปลอดภัย เช่น การแสดงท่าทางการสูดดมพร้อมกับกล่าวคำที่สื่อให้ผู้ชมรู้สึกว่าคุณผลิตภัณฑ์หอมน่าดม หรือการแสดงข้อความที่สื่อให้เข้าใจว่าผลิตภัณฑ์ทำจากสารจากธรรมชาติแต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นเพียงสูตรที่เติมกลิ่นซึ่งเป็นน้ำมันหอมระเหยสกัดจากพืชธรรมชาติเท่านั้น กลิ่นหอมต่างๆเหล่านี้อาจจะจูงใจให้ผู้บริโภคมีการใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายมากกว่าปกติ หรือมีการสูดดมกลิ่นเป็นเวลานานกว่าปกติโดยไม่คำนึงถึงความเป็นอันตรายจากการสัมผัสวัตถุอันตรายได้ ตลอดจนละเอียดที่จะทำตามคำแนะนำที่ปรากฏอยู่บนฉลากจนอาจทำให้เกิดอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย เพราะในความเป็นจริงแล้ว ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่มีกลิ่นหอม ไม่มีกลิ่นฉุน หรือมีกลิ่นอ่อนไม่ได้มีความเป็นอันตรายน้อยกว่าผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ไม่ได้ผ่านการปรับปรุงกลิ่นเลย ดังนั้น หนทางที่จะป้องกันอันตรายจากการใช้งานที่ดีที่สุด คือ ผู้บริโภคต้องเลือกซื้อผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ประเมินประสิทธิภาพในการใช้งานและความปลอดภัยหากผู้บริโภคปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่แสดงบนฉลาก นอกจากนั้น ผู้บริโภคยังต้องมีความระมัดระวังและพึงระลึกอยู่เสมอว่าผลิตภัณฑ์ที่กำลังใช้อยู่เป็นวัตถุอันตราย จึงต้องศึกษาวิธีการใช้ให้เข้าใจก่อนเพื่อจะได้ใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายนั้นๆ ได้อย่างปลอดภัย โดยการอ่านฉลากและปฏิบัติตามวิธีใช้และคำเตือนในฉลากอย่างเคร่งครัด

